

Zakonodaja

Direktiva Evropske unije 1999/77/ES prepoveduje vsako uporabo azbesta od 1. januarja 2005. Direktiva 2003/18/ES¹ poleg tega prepoveduje tudi pridobivanje azbesta ter proizvodnjo in predelavo azbestnih proizvodov. Zato v tovrstni primarni industriji ne prihaja več do izpostavljenosti azbestnim vlaknom. Vendar problem izpostavljenosti azbestu še vedno ostaja pri postopkih odstranjevanja, rušenja, oskrbovanja in vzdrževanja.

Zakonske obveznosti delodajalca

- ▶ Delo z azbestom lahko izvajajo samo podjetja, pristojna za opravljanje takega dela.
- ▶ Delodajalci morajo zagotoviti stalno usposabljanje za delavce, ki so ali so lahko izpostavljeni azbestu.
- ▶ Delodajalci morajo pred začetkom rušitvenih ali vzdrževalnih del pri lastnikih ali uporabnikih prostorov zbrati vse možne informacije, tudi z vzorčenjem, da se določijo materiali, ki domnevno vsebujejo azbest. V nasprotnem primeru morajo prisotnost azbesta predvidevati in skladno s tem tudi ravnati.
- ▶ Vse večje dejavnosti, med katerimi je lahko delavec izpostavljen azbestnemu prahu, je treba pred pričetkom dela prijaviti pristojnemu nacionalnemu organu.
- ▶ Če ocena ogroženosti kaže, da bo izpostavljenost občasna in nizke intenzivnosti, dela ni treba prijaviti. Vendar bo moral delodajalec kljub temu opredeliti, kateri preventivni ukrepi so potrebni za zmanjšanje izpostavljenosti azbestnim vlaknom in zagotoviti njihovo uporabo.
- ▶ Nastanek azbestnega prahu na delovnem mestu se mora preprečiti z vsemi sredstvi.

¹ Direktiva 83/477/EGS, kakor je bila nazadnje spremenjena z Direktivo 2003/18/ES.

Delodajalec naj prepreči tudi širjenje azbesta na vsakem mestu, kjer se delo izvaja pod njegovim nadzorom.

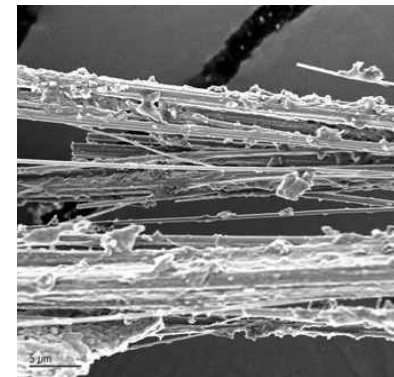
- ▶ Delodajalec mora zagotoviti, da delavci in druge osebe, ki bi lahko bile prizadete, niso izpostavljene azbestu. Če to ni mogoče, naj s sredstvi, drugimi kot je zaščitna oprema za dihanje, zmanjša izpostavljenost na najnižjo možno stopnjo. Kadar je tudi po uporabi navedenih nadzornih ukrepov še vedno možna izpostavljenost azbestnim vlaknom, je treba zagotoviti ustrezno zaščitno opremo za dihanje.
 - ▶ Najpomembneje je, da se načrt dela pripravi pred začetkom rušitvenih ali odstranjevalnih del. Temeljiti mora na ugotovitvah ocene ogroženosti dela, ki jo je treba narediti, in mora za delavce ter ostale, ki bi lahko bili prizadeti, opredeliti vrsto in obseg izpostavljenosti azbestu.
 - ▶ Če je bil delavec izpostavljen koncentraciji azbestnih vlaken, ki je višja od meje izpostavljenosti, ga mora delodajalec obvestiti o koncentraciji azbesta v zraku, času izpostavljenosti in ukrepih, izvedenih za zmanjšanje izpostavljenosti.
 - ▶ Ko so dela v zvezi z rušenjem in odstranjevanjem azbesta zaključena, je treba preveriti odsotnost azbesta na delovnem mestu.
 - ▶ Delodajalec je dolžan voditi in posodabljati evidence o delavcih, ki so med svojim delom izpostavljeni azbestu. Delodajalec mora pred zaposlitvijo zagotoviti tudi, da zdravstveno stanje delavca oceni in zabeleži ustrezno usposobljena oseba. Ti dokumenti se morajo v skladu z nacionalno zakonodajo hraniti najmanj 40 let po izpostavljenosti.
- Delavcem je treba zagotoviti tudi informacije in posvetovanja v zvezi z vsako oceno njihovega zdravja, opravljeno po koncu izpostavljenosti.

Evropska unija 2006

EVROPSKA KAMPANJA PROTI AZBESTU 2006

**AZBEST JE SMRTRNO
NEVAREN!**

**PREPREČITE
IZPOSTAVLJENOST!**

SLIC
Odbor višjih inšpektorjev za delovno Evropske komisije

O kampanji

► V drugi polovici leta 2006 se bo začela inšpekcijska kampanja v vseh državah članicah Evropske unije, kjer poteka vzdrževanje, rušenje, odstranjevanje ali odlaganje materialov, ki vsebujejo azbest, da bi zaščitili zdravje delavcev. Inšpekcijske preglede bodo izvajali nacionalni inšpektorati za delo (in kjer je ustrezno, organi za zdravje pri delu).

► Cilj kampanje je spremljati izvajanje Direktive 2003/18/ES, v skladu s katero bodo morale najkasneje do 15. aprila 2006 ravnati vse države članice Evropske unije.

► Inšpekcijska kampanja bo sledila kampanji obveščanja in usposabljanja iz prve polovice leta 2006. Narejen bo „Priročnik EU dobre prakse“, ki bo vključeval smernice o primernih načinih dela z azbestom. Ta bo na voljo delodajalcem, delavcem in inšpektoratom za delo.

Zdravstveni pomen azbestnega vprašanja

► Vdihavanje vdihljivih azbestnih mikrovlaknen lahko povzroči azbestozo in maligne tumorje: pljučnega raka in mezoteliom. Za te pogosto smrtne bolezni ni znanega zdravila.

► Zaradi latentne dobe se lahko bolezen pojavi tudi do 40 let po izpostavljenosti. Zato se mora izpostavljenost azbestnim vlaknom preprečiti. Na osnovi sedanjih znanstvenih dokazov ni mogoče določiti varne meje za izpostavljenost azbestnim vlaknom.

► Za razvoj malignih bolezni, ki jih povzroča azbest, je lahko potrebno 20–40 let. Ker je uporaba azbesta v Evropi naraščala do poznih 70. let, se bo letno število malignih bolezni še naprej povečevalo, celo v tistih državah, ki so prve prepovedale uporabo in dobavo azbesta. V nekaterih državah članicah bo letno število bolezni zaradi izpostavljenosti azbestnim vlaknom doseglo vrh šele okoli leta 2030. Nevarnost pljučnega raka, ki je povezan z

azbestom, je pri kadilcih večja kot pri nekadilcih.

Koliko azbesta se je uporabljalo in kdaj?

► Azbest se je intenzivno uporabljal po vsej Evropi zlasti med leti 1945–1990, in sicer je uporaba dosegala količine na sto tisoče ton. Prepoved uporabe azbesta je v različnih državah članicah začela veljati v različnih obdobjih.

Vendar je od 1. januarja 2005 uporaba azbesta prepovedana po vsej Evropski uniji.

Kje se je azbest uporabljal in kako lahko pride do izpostavljenosti?

► Pojem „azbest“ se nanaša na različne silikate z vlaknato strukturo. V Direktivi 2003/18/ES je opredeljenih šest različnih najpogostejših oblik azbesta. Te vrste azbestnih vlaken lahko najdemo v širokem izboru proizvodov in materialov. Uporaba in s tem prisotnost materialov in proizvodov, ki vsebujejo azbest, se zelo razlikujeta od države do države in je odvisna od nacionalnih tehnologij in standardov, ki se uporabljajo v posamezni državi.

► Koncentracija vlaken v proizvodu ali materialu je lahko zelo različna. Pomembneje je, da je tveganje zaradi izpostavljenosti azbestu v zraku odvisno od enostavnosti sproščanja vlaken iz proizvoda ob upoštevanju koncentracije azbestnih vlaken v njem in matrice, v kateri so vlakna, tj. od tega, koliko azbesta je prisotnega v materialu in s kakšno lahkoto se ta vlakna sproščajo iz njega. Vsi proizvodi, ki vsebujejo azbest, lahko sproščajo azbestna vlakna, vendar se možnost, da se to zgodi, poveča s časom (npr. z naravno degeneracijo in razkrojem materialov) ali kadar so proizvodi poškodovani in/ali okvarjeni. Enostavnost sproščanja vlaken določa, ali je proizvod, ki vsebuje azbest, šibko vezan (krhek) ali trdno vezan, tj. večje ali manjše tveganje zaradi izpostavljenosti.

► Primeri materialov ali proizvodov, ki vsebujejo azbest, vključujejo toplotnoizolacijske proizvode za protipožarno zaščito, kot so stropne izolacijske plošče/karton. Azbestno-cementni proizvodi so se uporabljali za strešne kritine (plošče/skrilavci/opečne plošče) ali zaščitne izolacijske elemente na stavbah, kot so vodovodne/odtočne cevi in žlebovi itd. Razpršeni azbest se je pogosto uporabljal na jeklu ali betonskih strukturah. Materiali, ki vsebujejo azbest, so se pogosto uporabljali na vodovodih, še zlasti na kotlih za izolacijo. Še vedno lahko najdemo azbestni papir, klobučevino, karton, vrvi, tekstilne izdelke, odeje, odporne na ogenj, in vrvice. Azbest se je uporabljal tudi v tornih proizvodih, kot so zavore in obloge, in jih zato lahko najdemo v dvigalih in transportnih strojih (vključno z ladjami/letali/vlaki/tanki in terenskimi vozili) ali v jermenskih pogonih in tračnih transporterjih različnih motorjev. Azbestna vlakna so bila dodana tudi v proizvode kot so teksturirani premazi (stene in stropi), različna lepila in smole ter v talnih oblogah, kot so npr. vinilne talne plošče.

Možne oblike dekontaminacije azbesta

► Najprimernejši način za dekontaminacijo azbesta je odvisen od prvotnega načina uporabe azbesta. Materiale, ki vsebujejo azbest, je treba odstraniti iz stavb ali različnih prostorov pod nadzorovanimi pogoji, nato jih je treba zbrati, uskladiščiti in odstraniti kot nevarne odpadke. Delovni prostor, kjer potekajo delovne aktivnosti, mora biti jasno označen z opozorilnimi znaki.

